

povijesti. Prijateljstvo s Isusom, koje uključuje njegovo predanje u smrt i poziv na nasljedovanje, početak je eshatološkog i otkupljenog života u povijesti. Ovo prijateljstvo sačinjava temeljni ustroj Crkve kao eshatološkog oblika spasenja u povijesti. U Crkvi se otvara pojedinom vjerniku prijateljstvo s Isusom. I filozofska tradicija shvaća prijateljstvo kao oblik u kojem čovjekovo biće dolazi do ispunjenja. Tek u dobrohotnosti, jezgri prijateljstva, stječe i pravni poredak polisa svoje ispunjenje.

S novim razvojem u kristologiji Crkva se, ističe Hünemann, nalazi na pragu novog razdoblja. Kristologija se ne pojavljuje više jednostavno kao rezultat ljudskog razmišljanja o vjerovanom sadržaju, već kao događaj i izričaj povijesti što se odigrava, kao odraz susreta i prijateljstva, između Isusa Krista, raspetog i proslavljenog i zajednice vjernika.

Ova kristologija P. Hünemanna zaslužuje pozornost iz više razloga. Radi se o vrijednom djelu iskusna stručnjaka, dobra poznavatelja kako biblijske datosti tako i povijesti razvoja kristološke misli. Značajno je što uvažava aktualna pitanja i problematiku. U svom izlaganju Hünemann slijedi povijesni razvoj, izlažući kristološku refleksiju onih autora koji su obilježili razvoj kristologije. Njihovu misao predstavlja šire i obuhvatnije od prikaza što ih susrećemo kod drugih suvremenih autora. Posebno je vrijedno istaknuti povijesni filozofsko-teološki pregled razvoja kristološke misli od srednjega vijeka do Hegela, što predstavlja svojevrsnu novost.

Osobitu pozornost zaslužuje također zadnji dio, u kojem autor ukazuje na potrebu prevladavanja ontoteološki koncipirane u korist povijesne kristologije. Sam okvir ovog dijela dopušta mu da dadne obrise povijesne kristologije i ukaže na temeljne pojmove. O ovom konceptu vjerojatno će se još dosta govoriti. Nadati se da će i sam autor o povijesnoj kristologiji više progovoriti u jednom novom djelu.

Anto Šarić

RAZMIŠLJANJA JEDNOG BISKUPA U VRIJEME DOMOVINSKOG RATA

Srećko BADURINA, *Sugovornik vremena*, Priredio fra Antun Badurina, Gradska knjižnica "Juraj Šižgorić", Šibenik 1997, 296 stranica.

Knjiga donosi većinom intervju biskupa Srećka Badurine, od 8. siječnja 1988., kada je kao novoposvećeni biskup upravio svoju riječ

preko Radio Vatikana, do 26. srpnja 1996. na Hrvatskom radiju, dva mjeseca prije njegove nagle smrti, 17. rujna 1996. Obuhvaća dakle vrijeme njegove biskupske službe. On redovito odgovara na postavljena pitanja u teškim ratnim prilikama u kojima se našla naša domovina i njegova biskupija. U njegovim odgovorima-razmišljanjima očituje se dubinski dio njegova gledanja na pitanje Crkve, ekumenizma, rata, savjesti, demokracije. Ujedno se vidi njegovo zalaganje za konkretne osobe, svoju biskupiju, Crkvu i narod; gledanje na pravoslavce, susjedne narode i međunarodnu zajednicu. Biskup Srećko odgovara smireno i djeluje kao ulje razliveno na olujom namreškanoj površini. U njegovim odgovorima vidi se bogatstvo teološkog, psihološkog, povijesnog i konkretnog sagledavanja; on otvara široke općeljudske perspektive, očituje svoju duboku vjeru i nadu, ljubav Kristovu koja prihvaća svakog čovjeka, ima razumijevanja za ranjenog čovjeka i ističe metodu sitnih koraka. Osvrnimo se bar na neke teme koje je dotaknuo.

Prikladno je što su njegovi intervjui doneseni u vremenskom slijedu kako su dani, i što su doneseni cjelovito, makar se djelomice i ponavljali. To očituje njegov nutarnji odjek na događaje, kada i kako su se događali.

Odlika je biskupa Badurine da je znao smireno iznositi razne vidove pojedinih problema i pokušavao ukazati na razne čimbenike koji su na djelu: psihološke, sociološke, političke, moralne, vjerničke i druge. Stoga je uvijek nalazio riječ opravdanja ili bi svoj sud ostavio nedorečen, budući da nije moguće sagledati sve čimbenike u cjelini. Nije sjekao i donosio brze i oštre odgovore; u njegovu sudu ima mnoštvo nijansi postupnih prijelaza koji se lako slijede i prihvaćaju, otkrivajući dubinu i neistraživost ljudske duše, ljudske volje i slobode, ljubavi i opredjeljenja, zamršenost zbivanja... U tom smislu fra Srećko ulazi u teologiju onim vratima koja obilježuju novu teologiju: po znakovima vremena, po egzistencijalnom pristupu. Teologija svjetlom Božjim obasjava sadašnja pitanja i probleme. Tako on razmišlja i postupa u ratnom vihoru koji ga je zatekao na šibenskoj biskupskoj stolici.

Makar je u svojoj duši eremit i teško je prihvatio biskupsku službu, kako sasvim jasno kaže novinaru *Globusa*, 1994. (str. 188), povezan je sa stvarnim životom, te je redovito pratio novine, vijesti i razmišljao o događajima u svijetu. Rado je ponirao u prošlost, povijest, tražio dublje uzroke odnosa među ljudima; u tom svjetlu razmišlja i o budućnosti. Živio je u napetosti između kontemplacije i akcije. To će mu omogućiti daleki i smireni pogled na ratna previranja, da u Božjem svijetu boravi i prosuđuje probleme.

Znakovito reče u svojem prvom javnom biskupskom nastupu (na Radio Vatikanu) da on sluša događaje, da razmišlja o njima poput

Marije (Radio Vatikan, 8. I. 1988.; str. 15). Osluškuje događaje, o njima razmišlja, analizira ih, zauzima stav i daje smjernice vjernicima. U tom smislu sagledava i politička zbivanja na razini domovine.

Pad Berlinskog zida

Kada, u studenome 1989., ide u posjet našim ljudima u Australiju - preko velikog mora - doživljava njihovo zajedništvo među njima i s domovinom i zaključuje da nije svako zlo za zlo! (Radio Sydney, 1989. p. 19). Pogled je to biblijski: i sužanjstvo Izraela rađa novim izlaskom.

Poput starozavjetnog proroka u Australiji sije nadu, spominjući novije "težnje i želje za demokratizacijom života, za više slobode i ljudskog dostojanstva" na ovim našim tlama (str. 20).

Kada se ruši Berlinski zid i pada željezna zavjesa uočava svitanje demokratizacije i raduje se toj pojavi, ali je oprezan i kaže da treba pokušati procese demokratizacije i na djelu verificirati (Australija, 1989., str. 24). U padu Berlinskog zida vidi epohalni događaj, neshvatljiv znak (str. 30). Nije li on sličan onom danom Izraelu, kada Kir daje proglas da se Izraelci vrate u svoju domovinu?

Tom prigodom ističe neke misli Crkve o tome: ona pozdravlja nove ideje, nove pokrete; ali je iznad pokreta. Narod odlučuje i sve provjerava u životu. Spominje i odnos Crkve i države, Crkve i politike te iznosi temeljna načela. Crkva ima svoje poslanje za ljude, za narod; država pak svoje. One surađuju, jer su na služenju istim ljudima, ali se ne poistovjećuju. Posebno ističe važnost Sabora (str. 30) koji treba rješavati konkretna pitanja, u hodu i u dijalogu svih predstavnika naroda, stranaka, vodeći računa o etičkim normama, u postupnosti. (str. 32; usp. 20. X. 1991., str. 72-73)

Ekumenizam

Ovo je područje najprisutnije u njegovim razmišljanjima. Tu zapažamo njegovo zauzimanje za odnose prema pravoslavicima, njegovu strpljivost, metodu malih koraka, upornu ustrajnost i čvrstu nadu.

Već u Australiji očituje se njegova zauzetost za ekumenizam. On razlikuje javni i službeni ekumenizam, koji može imati mnoge barijere, od privatnog, koji je u osobnim susretima i može se lakše ostvariti, bez buke, te je svakome dostupan. U toj perspektivi trajno traži rješenja: na razini javnoj i službenoj; kao šibenski biskup i kao delegat BKH, te na privatnoj razini, po sitnim koracima svakodnevice, posebno kada je buknuo strašni rat protiv Hrvatske (Australija, 1989,

str. 25-26). Biskup Srećko preporuča dugoročne planove, a ne kratkoročne i donesene u euforiji, te vodi računa o mogućem (str. 27)

Nalazimo se u 1991. godini. Već su tmasti oblaci prekrili nebo. I on je prisutan na susretu između kardinala Kuharića i patrijarha Pavla u Srijemskim Karlovcima (Slobodna Dalmacija, svibanj 1991., str. 46). Uvjeren je u potrebu i budućnost ekumenizma. Nosi ga nada, jer je naš cilj Isus Krist. Dakako, tome se opire naša tromost, te je potrebna "nova evangelizacija, novo naše pokrštenje" (str. 47), reći će on. On ne čeka, već piše pisma Raškoviću i Babiću u Knin (str. 49).

Veoma je pažljiv u biranju izraza, te sam kaže da ne upotrebljava izraze "jednoumlje", "bezoumlje" i slične. Gleda konkretne osobe, a ne leti u općenite pojmove (p. 52).

Metoda ekumenizma

Njegova metoda ekumenizma opetovano ističe (razgovor za Nedjeljnu Dalmaciju, od 7. srpnja 1991.) osobne susrete, male geste, poštivanje osobe (p. 53). On traži susrete s pravoslavicima, s episkopom Nikolajem, kasnije Longinom (p. 54).

Zapitan za sud o episkopu Nikolaju ne želi na to odgovarati, nego ističe konkretne korake koje su njih dvojica činili: "naši susreti, naši razgovori, neki zajednički koraci". Ističe da to utječe na javnost, da gesti episkopa i biskupa utječu na nižu razinu, da odjekuju u vjernicima. No, zato treba imati odvažnosti i ne bojati se prigovora i kritike (17. VIII. 1991. - str. 59). U noći treba tražiti i uočiti zraku svjetla (17. VIII. 1991., str. 62). Nošen je ekumenskom nadom (lipanj 1995, - p. 220).

Suživot s pravoslavnicima, sa Srbima, na tlu šibenske biskupije jest perspektiva budućnosti, smatra biskup Badurina (20. X. 1991., p. 76)

Ekumenizam vidi u postupnosti, na različitim razinama: osobnoj, mjesnoj, međunarodnoj; promatra cjelinu i u njoj pokušava rješavati konkretne situacije (5. VII. 1992., p. 88).

Svjestan svoje odgovornosti pred poviješću, kaže da treba govoriti i djelovati tako da možemo izdržati kritiku i nakon 20 godina (Globus, 3. XII. 1993., p. 148), "kritiku budućnosti" (Panorama, 4. X. 1995. - p. 254).

Ekumenizam vidi na dvije razine kršćanstva: nutarnjoj, vjerskoj (u duhu, srcu); i vanjskoj, folklornoj; vanjsko, paradno kršćanstvo može se zloupotrijebiti do svetogrđa (Šibenski list, 24. XII. 1993., p. 154). Njegov ekumenski pristup: postupnost; mali koraci, ne maratonska utrka; faktor vremena (21. II. 1994., str. 165; Hrvatski radio, srpanj 1995, str. 241).

Posjet biskupa Badurine Kninu 17. svibnja 1994.: mali, ali značajan korak (21. V. 1994., str. 177-184).

U odnosu na druge kršćane treba reći istinu, ali upotrebljavati "riječi koje ne vrijeđaju" (Nedjeljna Dalmacija, 14. IV. 1995., str. 212).

U teškim ratnim prilikama biskup Badurina vidi ekumenizam u konkretnim koracima na terenu: tj. u konkretnom poštivanju tuđih svetinja (crkava), u poštivanju ljudi, osoba, a ne u raspravama o ekleziološkim ili dogmatskim pitanjima (lipanj 1995., str. 120).

Pun nade kaže da malo gorušično zrno suživota može opet postati stablo! (14. i 15. VIII. 1995., str. 250).

Biskup Srećko budi u ljudima duhovni dio njihova bića: čovječnost, poštivanje osobe (Panorama, 4. X. 1995., str. 256).

Smirenost i širina pogleda

U njegovu intervjuu *Globusu*, u listopadu 1991. (4. X. 1991.), zapažamo njegovu smirenost u ratnom vihoru (str. 67-68);

- trajno ima pred sobom širi pogled, čitav narod, Hrvatsku, svijet, a nije zarobljen užom situacijom koja ga i te kako zanima; misli na narod i za njega je zabrinut, a njegova osoba kao da se gubi, nju ne spominje; nosi ga smirena nada (str. 69);

- gleda na dublje uzroke zla na ovim tlima i naslućuje upletenost i svijeta u ova događanja; nije tu samo odnos Hrvati - Srbi, nego kao da se krije u pozadini šira perspektiva odnosa svijeta prema Crkvi i Papi; plan svijeta i masona (intervju *Globusu*, 4. X. 1991., str. 69).

Pri pohodu naših hrvatskih biskupa Papi *ad limina* ističe završnu Papinu riječ njima upućenu, kako su postojeće teškoće prigoda da se prihvati "izazov vremena i (uđe u) novo proljeće Crkve u Hrvatskoj" (21. XI. 1992., str. 94). Nosi ga nada!

Vrednovanje konkretnog stanja

Njegov smireni pogled nošen nadom, nimalo mu ne zatvara pogled za teškoću situacija u kojoj se nalazi šibenska biskupija i hrvatski narod. Tako će se požaliti kako nikada u povijesti Hrvata nije bilo ovako strašnog uništavanja, u ovako kratkom vremenu, kao sada; ni za turske vladavine (pred Božić, 23. XII. 1992., str. 95).

Vrijedno je pročitati njegovo psihološko vrednovanje stanja ovih prilika i uzroka koji su doveli do deformiranosti ljudskog postupanja (vrijedilo bi pročitati intervju od 23. XII. 1992., pred Božić dan Šibenskom listu; str. 98).

Praštanje nije laka riječ niti čin

Značajno je kako više puta ističe da se ne smije igrati s riječima "oprostenje" i "suživot". One su preozbiljne, a da bi ih se moglo rabiti prečesto. Za njih treba sazreti (p. 98). To će ponoviti više puta. Tako u *Šibenskom listu*, pred Božić 1992., pa na Badnjak 1993 (*Šibenski list*, 24. XII. 1993., str. 156-157).

A na Hrvatskom radiju, u srpnju 1995. (pred "Oluju") reći će da treba pažljivo postupati s velikim riječima, kao što su: oprostjenje; ne isprazniti ih, obeskrjepiti ih (Hrvatski radio, srpanj 1995., str. 241).

Slično govori o psihološkim vidovima praštanja: čovjek u danom času nije u mogućnosti da nadiđe teške rane; treba vrijeme za zacjeljivanje, a kasnije je moguć korak praštanja (pred Veliku Gospu, nakon oluje, kolovoz 1995., str. 252.).

Šibenska korizma

Na žalost, došla je i šibenska korizma 1993.: ne slavi se ni Pepelnica, ni nedjelje; granate padaju, trajna je opasnost za život.

Biskup Badurina tada na Radio Šibeniku razmišlja o toj življenoj liturgiji, o liturgiji života. Potresno je slušati njegove riječi koje je u tim danima izgovorio preko Radio Šibenika (p. 129). Ne ustručava se u tim teškim vremenima uputiti tešku riječ kritike i apela odgovornima, odnosno neodgovornima, i govori o krivnji mnogih - sve do Ujedinjenih naroda. Takvih teškoća na ovim tlima nije bilo ni u vrijeme Turaka, kaže on (o tom čitamo na str. 120).

To postaje življena liturgija: njegov pastoral je tada pastoral prisutnosti; on ide k ugroženima; nosi zajedno križ s nastradalima (p. 123).

Lijepo reče novinar *Večernjeg lista*: u tim teškim vremenima "hitna pomoć, pirotehničari, policija i šibenski biskup dr. Srećko Badurina prvi su koji stižu na mjesta gdje su pale neprijateljeve granate i rakete" (novinar *Večernjeg lista*, 20. IV. 1993., str. 125).

U travnju 1993. osjeća u sebi obvezu da glasno kaže da je to što se događa nad Šibenikom zločin (20. IV. 1993., str. 123). Kada tu riječ izriče biskup Badurina, koji veoma pažljivo mjeri svaku svoju riječ, onda je zaista po srijedi teška nedgovornost nekih osoba. Ni tada on ne imenuje osobe, jer to treba jasno utvrditi. Ali zlodjelo je odviše jasno, a da bi on mogao pred njim šutjeti. Mora proročki vikati (i ovu stranicu bi vrijedilo pročitati).

Življena liturgija

I izvan "šibenske korizme" više puta aludira na "življenu liturgiju". To će redovito spomenuti pred blagdan Božića svake godine ponovno: prognane upućuje na promatranje Isusa prognanika. Isusov Božić je u tuđini (Šibenski list, 23. XII. 199., str. 272).

Redovito zahtijeva i traži pred Božić da se omogući župama pod okupacijom da ih posjeti župnik i da tamošnji vjernici mogu slaviti božićnu liturgiju. Žali se i na jedinice UN koje ne mogu to osigurati katoličkim vjernicima i svećenicima. Sa svoje strane čini sve da pravoslavni episkop i prota mogu doći, ako hoće, u Šibenik! I episkop je posjetio Šibenik.

Nova evangelizacija

U srpnju 1993. - nakon Šibenske korizme, zapitan - govori o planovima HBK o obnovi katekumenata, sakramenata kršćanske inicijacije, iznaša zadatke HBK-a u njegovu složenom djelovanju: katekumenat, odnos s državom, izgradnju osobe, duha i duše, odnos s vremenitim strukturama, kroz vrijeme prema vječnosti... (str. 141-142)

Nova evangelizacija jest u oživljavanju vjere: a u življenje vjere spadaju dvije razine: nutarnja vjera i vanjsko očitovanje vjere, što dolazi do izražaja u običajima, posebno božićnima; u folkloru (Božić, 24. XII. 1993., str. 159).

Nova evangelizacija uvodi u korijene vjere, k izvorima; od vanjštine i folkloru k tim dubinama (24. XII. 1993., str. 160). Što biskupi Europe govore o novoj evangelizaciji Europe, vrijedi i za Hrvatsku (22. XII. 1993., str. 163)

Pri Papinu posjetu Hrvatskoj i Zagrebu ističe Papinu riječ poruke nama: treba oprostiti i primiti oprostjenje. Ta poruka nadilazi našu situaciju. Nije lako ostvariva. To je ideal kojemu treba ići, usprkos postojećoj situaciji. U Papinim kratkim izričajima, kaže biskup Badurina, može se iščitati čitava jedna filozofija i teologija povijesti. To usmjeruje naše korake, oblikuje našu dubinu, ulazi u našu memoriju. (24. IX. 1994., str. 192).

Govoreći na Hrvatskom radiju o svojem biskupskom geslu: "On (Isus) je mir naš", duboko ulazi u biblijsku teologiju mira (26. VI. 1995.)

Zanimljivo je njegovo teološko i egzistencijalno razmišljanje o Kiru (dobro bi bilo pročitati str. 237/238).

Nova evangelizacija jest u obnovi vjere, u dubinama ljudskog bića. Ta obnova treba zahvatiti "mišljenje, kršćanski način govora, ponašanja; kršćanski stav prema životu, smrti, društvu, radu, uspjehu, patnji. Sve to na neki način traži jedan kontinuirani rad, molitvu, zalaganje, pa - u Božje ruke" (Hrvatski radio, emisija "Sve činim novo", 26. srpnja 1996., str. 292).

To su posljednje riječi biskupa Srečka u ovoj knjizi.

Zaključak

Biskup Srečko Badurina redovito ne govori o sebi. Njegov je pogled usmjeren prvotno njegovoj biskupiji, Crkvi, narodu. Često misli na pravoslavce i brine se za njihovu sigurnost, kao i očuvanje njihovih svetinja.

Ton govora mu je smiren, bez panike - i u najtežim (ne)prilikama (VIII. 1995., str. 250-251).

On je čovjek dijaloga. Razgovara s različitim sugovornicima, makar se više puta tome otimlje. Njegovi sugovornici su: Radio Vatikan, Radio Sydney, Slobodna Dalmacija, Nedjelja, Večernji list, Globus, Novi list, Veritas, Šibenski list, Glas Koncila, Radio Šibenik, Vjesnik, Hrvatski vojnik, Hrvatski radio, Kana, Glasnik HDZ-a, Nedjeljna Dalmacija, Juventor, Put, Panorama, Sveti Mihovil. Zanimljivo, najvećim dijelom to su laički sugovornici. Oni žele čuti njegov sud, njegovo biskupsko i crkveno vrednovanje situacije.

U svojim razgovorima iznosi istinu i traži kako pomoći rješenu teških situacija. Ne napada, traži olakšavajuće okolnosti, traži rješenja, čini male korake, ne zatvara vrata, zna čekati uvijek u nadi. Vjeruje u dobrotu čovjeka, vjeruje u kriterij ljudske dobrote te očekuje da će povijesni korak izmijeniti nemoguće i nepodnošljive situacije.

Knjiga je ukusno opremljena, slova su čitka, s dosta velikim proredom i sa slobodnim prostorom na kraju pojedinih intervjuova te je prozirna. Način njegova razmišljanja jednostavan je i smiren, dostupan i običnom čovjeku. Na naslovnoj stranici je njegov biskupski grb: biblijsko slovo *Tau*, znak Kristova križa, na plavoj pozadini, s maslinovim grančicama, znakom mira, i sa zvijezdom koja na nebu sja, simbolom Marije. Pavlove riječi "On je mir naš", koje su njegovo geslo, nisu na naslovnoj stranici, ali sržni su sadržaj grba.

Knjiga je mozaički dnevnik razmišljanja o ratnim prilikama, posebno na tlu šibenske biskupije, ali i na tlu čitave Hrvatske. Ona je jedno ekumensko razmišljanje, traženje rješenja na način sitnih koraka, na konkretnom tlu pojedinih osoba i manjih zajednica, kao i na višim razinama hijerarhijskih susreta i dijaloga.

U njoj nalazimo temeljne principe čovječnosti; temeljne principe ekumenizma. Pokretač svega je dostojanstvo ljudske osobe, a ne snaga oružja. U Kninu će reći svojim sugovornicima: "Prebrzo ste se latili oružja da biste rješevali probleme." Treba tražiti rješenja u dijalogu, poštujući drugoga, na dugu stazu.

U knjizi susrećemo neke njegove vidove antropološkog gledanja, humanističkog usmjerenja dostupnog svakom čovjeku, pa i nevjerniku. Posebno je važna nutarnja, duhovna i moralna sfera čovjka. To je "vrijednosna sfera", kaže biskup Srećko. I nju treba vrednovati, na njoj graditi život (20. X. 1991., str. 74). Jedini izlaz iz krize je sloboda i odgovornost, demokratski izbori, poštivanje osobe (str. 74-75).

Knjiga bi se mogla donekle nasloviti: Ratni dnevnik jednog biskupa. Doista, njegova biskupska služba započinje prije rata, godine 1988., a umire na kraju rata godine 1996. Srčani udar dobiva na blagdan Uzvišenja sv. Križa (15. rujna 1996.), a umire na blagdan rana sv. Franje (17. rujna 1997.).

Biskup Srećko stalno stavlja pred oči Isusov kalvarijski križ, podiže taj stijeg da bi postao stijeg mira, ljubavi, obnove u Duhu! Stijeg uskrsnuća!

Josip Marčelić

ZBORNİK O SV. ANTUNU PADOVANSKOM

KAČIĆ. ZBORNİK FRANJEVAČKE PROVINCIJE PRESVETOG OTKUPITELJA. XXVII.-XXVIII. Sveti Antun Padovanski i Hrvati. Radovi simpozija u prigodi 800. obljetnice rođenja sv. Antuna Padovanskoga (1195.-1995.) održanoga u Zagrebu 1. i 2. rujna 1995. godine, Split 1995/96., 592 stranice.

Ne samo njegov rodni Lisabon, i Padova, grad koji čuva zemne ostatke njegova tijela, nego i cijela Crkva, posebice franjevke i franjevci, pokušali su se zagledati u sveca koji je u svijetu poznatiji, časniji i slavljniji danas, nakon osam stoljeća, nego za života. Kao što u uvodnoj riječi ističe glavni urednik zbornika fra Hrvatın Gabriel Jurišić, sveti je Antun kao čovjek, kršćanin i redovnik, najprije augustinac, a potom franjevac, te svećenik, profesor teologije, propovjednik, pisac, tumač Svetoga pisma, a nadasve kao svetac, naučitelj Crkve i čudotvorac toliko zadivio ljude željne Boga da ga je papa Lav XIII. nazvao svecem svega svijeta, budući da ga osim